

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Дело SACE ELEKTRİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş. срещу Турция (SACE ELEKTRİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş. v. TURKEY), жалба № 20577/05
Решение на Второ отделение от 22 октомври 2013 г.

Чл. 6 от Конвенцията – нарушение

Макар налагането на глоби с цел намаляване броя на делата, разглеждани от националните съдилища, по принцип да е съвместимо с правото на достъп до съд, налагането на значителна по размер финансова тежест под формата на глоба в резултат на отхвърляне на иска може да доведе до ограничаване на това право.

ФАКТИТЕ

Дружеството жалбоподател сключило договор за кредит с търговска банка и учредило ипотека върху поземлен имот, находящ се в гр. Истанбул. През 1999 г. банката започнала изпълнително производство, тъй като дружеството забавяло месечните си вноски. Съдът по изпълнението решил, че имотът трябва да бъде продаден на публична продажба. След като имотът не се продал на първата публична продажба поради липса на наддавателни предложения за обявената цена, се провела втора публична продажба, на която участник предложил цена, представляваща малко над 40% от пазарната стойност.

На 15 март 2001 г. дружеството жалбоподател поискало анулиране на публичната продажба поради допуснати няколко процесуални нарушения при провеждането ѝ. Била допусната грешка в обявлението за публичната продажба, що се отнася до номера на имота, а провеждането на втората публична продажба в ден на официален празник имало отрицателно въздействие върху броя на участниците в наддаването.

На 22 октомври 2002 г. съдът анулирал публичната продажба. На 3 февруари 2003 г. касационният съд потвърдил решението, но с други мотиви, а именно че наддавателните предложения на втората публична продажба трябва да бъдат в размер не по-малко от 40% от пазарната стойност на имота, в която се включват и разноските по извършването на публичната продажба, а в настоящия случай разноските не били добавени към цената, поради което направеното наддавателно предложение било под изискуемия от закона минимум от 40% от пазарната стойност на имота.

На 11 март 2003 г. ответникът по това производство обявил, че се отказва от претенциите си за разноските, направени по публичната продажба и поискал от касационния съд да поправи решението си. На 21 май 2003 г. касационният съд приел доводите на ответника и отменил решението си от 3 февруари 2003 г. като делото било върнато на съда по изпълнението. На 11 ноември 2003 г. първоинстанционният съд взел решение, с което потвърдил първоначалното си

решение. В последствие делото било изпратено на Общото събрание на гражданската колегия на касационния съд, което отменило решението на съда по изпълнението. На 21 септември 2004 г. първоинстанционният съд се съобразил с решението на Общото събрание на гражданската колегия на касационния съд, отхвърлил жалбата на жалбоподателя и го осъдил за заплати глоба в размер на 10% от цената на спорното право, представляваща приблизително 140 000 евро.

На 14 януари 2005 г. касационният съд недопуснал за разглеждане жалбата като решението му било обявено на 10 февруари 2005 г.

ПРАВОТО

I. Твърдяно нарушение на чл. 6 от Конвенцията

1.-20. Дружеството жалбоподател твърди, че наложената му глоба нарушава правото му на достъп до съд, доколкото тя може да се разглежда като санкция за упражняването на правото на едно лице да иска делото му да бъде разгледано от съд. Позовава се на чл. 6 § 1 и чл.13 от Конвенцията. Според Съда тази част от жалбата следва да бъде разгледана от гледна точка на чл.6 § 1 от Конвенцията.

...

2.-25. Дружеството жалбоподател твърди, че тежката глоба, която му е наложена нарушава правото му на достъп до съд. Правителството оспорва жалбата с аргумента, че целта на глобата била да се избягват неоправданите възражения, които имат за цел да забавят плащането на задължения.

3. Съдът припомня, че чл. 6 § 1 гарантира на всяко лице правото делото за определяне на неговите граждански права и задължения да бъде разгледано от съд. ... Гарантирайки на страните по делото ефективно право на достъп до съд за определяне на техните „граждански права и задължения“, чл. 6 § 1 предоставя на държавите свободен избор на средства, които да бъдат използвани за постигането на тази цел, но окончателното решение що се отнася до спазването на изискванията по Конвенцията се взема от Съда (виж *Kreuz v. Poland*, № 28249/95, §§ 52-53, ECHR 2001-VI).

4. ... Съдът вече е приемал, че налагането на глоби с цел намаляване на делата, разглеждани от националните съдилища и гарантиране на правосъдието по принцип не е несъвместимо с правото на достъп до съд (виж *Toyaksi and Others v. Turkey* (реш. по допустимостта), №№ 43569/08, 5801/09, 19732/09, и 20119/09, 20 октомври 2010г., и *Karakaşoğlu v. Turkey* (реш. по допустимостта), № 39105/09, 10 април 2012 г.). Въпреки това, размерът на наложената глоба, преценен с оглед обстоятелствата по конкретното дело, е съществен фактор при определянето дали правото на лицето на достъп до съд е било нарушено (виж *Kreuz*, цитирано по-горе, § 60, и *Stankov v. Bulgaria*, № 68490/01, § 52, 12 юли 2007 г.).

5. ... По настоящото дело искането на дружеството жалбоподател било разгледано по същество от три съдебни инстанции. По този начин жалбоподателят е имал „достъп“ до всички етапи на процеса. Въпреки това Съдът припомня, че налагането на значителна по размер финансова тежест след приключването на процеса може да доведе до ограничаване на правото на съд (виж *Stankov*, цитирано по-горе, § 54). Съдът приема, че налагането на глоба в размер на почти 140 000 евро представлява именно такова ограничение.

6. Ограничението, засягащо правото на съд, би било в съответствие с чл. 6 § 1 от Конвенцията само ако преследва легитимна цел и е налице разумно отношение на

пропорционалност на използваните средства и преследваната цел (виж *Stankov*, цитирано по-горе, § 55).

7. ... Съдът отбелязва, че целта на предвидената в турското законодателство глоба е да се избягват ненужните жалби, подавани с цел да се забави плащането на задължение. Ето защо въпросното правило преследва легитимната цел за гарантиране на надлежното провеждане на правосъдието и за защита на правата на другите. ...

8. ... Съдът констатира, че макар и отстранени в последствие едва след като ответникът по производството се е отказал от претенциите си за разноси по изпълнението, пропуските при провеждането на публичната продажба са били налице към момента на подаването на жалбата пред съда по изпълнението. Ето защо дружеството жалбоподател не може да бъде критикувано за подаването на ненужна и несериозна жалба.

9. Съдът освен това констатира, че вътрешното право не поставя горна граница на сумата, която може да бъде наложена като глоба. Според приложимата норма, глобата се равнява на 10% от сумата, предложена на публичната продажба. Освен това налагането на глобата е задължително, а не е по преценка на съдилищата. По настоящото дело наложената на жалбоподателя финансова тежест е особено значителна като съдилищата не са имали никаква дискреция.

10. Съдът достига до заключението, че макар налагането на глоба за избягване на ненужно забавяне на плащането на задължения да преследва целта за надлежно функциониране на правосъдието, като се има предвид високият размер на глобата, наложеното на дружеството жалбоподател ограничение не може да се разглежда като пропорционално на тази легитимна цел.

11. Има нарушение на чл.6 § 1 от Конвенцията.

На основание чл. 41 от Конвенцията Съдът намира, че наложената на дружеството жалбоподател глоба не следва да бъде заплащана или ако вече е платена тя трябва да бъде възстановена от правителството ответник.

Резюме и превод: адв. Диляна Гитева